Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 143. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ЛИПНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 31, 1982 No. 143. VOL. LXXXIX.

В. і Н. ПОЛОВЧАКИ ЗІЗНАВАЛИ ПЕРЕД КОНҐРЕСОВОЮ ПІДКОМІСІЄЮ

Під час переслухання: Володимир Половчак (зліва) і д-р Юліян Куляс.

Вашінґтон. — Засоби масової інформації поінформували про черговий виступ Наталії і Володимира Половчаків, тим разом перед підкомісією Палати Репрезентантів для міжнародних справ.

Деякі газети, як наприклад, нюйоркські „Нюз Ворлд", „Дейлі Нюз" і „Ню Йорк Таймс" помістили у виданні з 29-го липня ширші інформації про це переслухання, ілюструючи їх фотознимками самого Володимира чи з його адвокатом д-ром Юліяном Кулясом.

В. Половчак, 14-річний український юнак, який разом зі своєю сестрою Наталією не бажали повертатись разом з батьками до Совєтського Союзу і залишилися в ЗСА, недвозначно вказували під час переслухання на різницю систем в демократичних і тоталітарних країнах, зокрема в Америці і Совєтському Союзі. В.Половчак ясно і переконуюче заявив членам підкомісії, що він бажає залишитися в Америці.

„Я відчуваю, що я є складовою частиною цієї країни і можу користуватися її необмеженою свободою", — заявив Володимир зацікавленим конґресменам під час переслухання.

Переслухування відбулося на прохання конґресмена Пітера Пайзера, демократа з Ню Йорку, який і в минулому вже неодноразово заступався за Половчака і навіть добився запевнення від Державного департаменту і Департаменту справедливости, що Володимир не може виїхати із ЗСА аж до часу закінчення усіх леґальних судових процедур.

Наталія і Володимир розказали при тому членам підкомісії про релігійне переслідування в СССР, зокрема в Україні, про умовини життя громадян у тоталітарній державі. Володимир звернув увагу конґресменам, що у випадку насильної депортації йому грозить досмертна в'язниця.

З його свідченням, до речі погоджується совєтський дисидент Вячеслав Репніков, який перебував 22 роки у совєтських в'язницях і концтаборах, а також неназваний по імені совєтський втікач, колишній каґебіст, та багато інших знавців відносин у Совєтському Союзі, які заявили, що у випадку повернення В.Половчака до Совєтського Союзу „він буде скінчений, як людська істота". Їхні свідчення були прочитані на переслуханні згаданої підкомісії, а Репніков свідчив особисто.

Неназваний слуджбовець КҐБ заявив, що совєтські речники спершу пробували б, щоб В. Половчак засудив американську систему, а у випадку відмови його запроторили б до психіятричного закладу контрольованого КҐБ, щоб після досягнення 18-го року життя засудити його на 15, а то й більше років в'язниці чи концтабору. Подібні випадки вже траплялися в СССР. Інтерв'ю з неназваним по прізвищі агентом КҐБ переві конґресмен Пайзер ще в червні ц.р. Ніхто зі свідків навіть не сумнівався, що КҐБ слідкував також другу подорож Михайла Половчака до ЗСА, бо звичайний робітник не спромігся б на покриття коштів подорожі, які виносили понад 2,000 долярів.

Спостерігачі кажуть, що останні свідчення В. і Н. Половчаків та інших свідків зробили велике враження на членів комісії.

Міттеран відкликав офіційну візиту Румунії

Париж, Франція. — Французький президент Франсуа Міттеран відкликав свою офіційну поїздку до Румунії на знак протесту проти зникнення з Парижу румунського дисидентського письменника.

Французькі урядові чинники в міністерстві закордонних справ мали заявити кореспондентам, що Міттеран не поїде до Румунії, аж доки „афера Танасе" не буде вияснена.

Вірґіль Танасе, безпощадний критик румунського президента Ніколае Чавшеску, зник серед таємничих обставинах із свого дому в Парижі в дні 19-травня ц.р. Французький уряд є переконаний, що Танасе, який виїхав з Румунії в 1977 році і став французьким горожанином, був насильно порваний румунськими тайними агентами, які оперують в Парижі, і в інших європейських столицях.

Пол Ґома, визначний румунський письменник і приятель Танасе, заявив публічно на французькій телевізії, що Танасе може бути вбитий або покалічений до того ступеня, що його порвачі не випустять його з огляду на компромітацію румунського уряду.

Уряд Чевшеску старається піднести свою репутацію шляхом дипломатичних візит голів чужих держав. Румунський уряд є обвинувачений рядом європейських урядів і організацій, які боряться за права людини, в порушенні людських прав.

Крім того, Франція зробила ряд закидів урядові в Букарешті за такі справи, як розлука родин, зникнення румунського священика Кальцію та організатора робітничого руху в Румунії, Василе Парашів тощо.

ЗАТІСНЮЮТЬСЯ ЗВ'ЯЗКИ ЗСА З ІНДІЄЮ

Вашінґтон. — Відвідини Індіри Ґанді у Вашінґтоні та її розмови з президентом Роналдом Реґеном були деклярацією затіснення зв'язків поміж обидвома державами. В тому дусі вони й виголосили свої промови під час офіційної зустрічі у Білому Домі і в такому теплому настрої відбулося опісля прийняття для 116 вибраних гостей із дипломатичного і політичного світу.

У своїх заявах прем'єр-міністер І. Ґанді і президент Р. Реґен ствердили, що у майбутньому будуть затіснені наукові, культурні і торговельні зв'язки поміж обидвома державами, а передусім буде розв'язаний позитивно конфлікт відносно нуклеарних плянів Індії. На підставі договорення про виріб нуклеарної зброї, уран потрібний до будови атомових споруд, які виконують американські техніки в околиці Бомбею, мали б доставити з Франції, а не із ЗСА.

У минулому це питання викликувало непорозуміння Індії, тому тепер позитивне полагодження конфлікту вплинуло на цілий настрій відвідин Індіри Ґанді у Білому Домі. Велике значення має також заява про затіснення торговельних зв'язків.

Як відомо, перед кількома днями Конґрес схвалив закон, який відкриває дорогу приватним американським підприємствам до продажу зброї із використуванням частин з арсеналу армії. На підставі закону велике торговельне підприємство із Пенсильванії зможе доставити зброю Індії на суму 1 більйона долярів.

ПВО ПОГОДИЛАСЬ ВІДТЯГНУТИ ВІЙСЬКА З БЕЙРУТУ

Вашінґтон. — Спеціяльний висланник Уряду З'єдинених Стейтів Америки на Близькому Сході Филип Габіб повідомив президента Роналда Реґена і державного секретаря Джорджа Шулца, що Ясір Арафат, провідник Палестинської Визвольної Організації, погодився відтягнути із західної частини Бейруту, оточеної тісним кільцем ізраїльського війська, свої військові частини в кількості 6,000 вояків і допоміжний персонал разом усіх приблизно 8,000 осіб.

Позитивний зворот у переговорах наступив після того, як Арабська ліга запропонувала шістьточковий плян для ПВО, який включає також відтягнення збройних сил тієї організації і розміщення їх в інших арабських країнах. Запропонований лігою плян був обговорюваний і прийнятий керівництвом ПВО під час дводенних нарад у місцевості Джідда, Савдійська Арабія. Пропозиція Арабської ліги включає також відтягнення з Ливану усіх ізраїльських військ і створення так званого міжнародного корпусу, який втримуватиме мир в Бейруті і в цілому Ливані.

Поінформовані дипломати кажуть, що цей плян треба завдячувати Савдійській Арабії, яка застосувала тиск на Я.Арафата, зглядно його посередника Фарука Каддомі, щоб він підписав відповідний документ із ствердженням погодження на відтягнення військових частин ПВО. Цей документ опісля прочитав в Ню Йорку на Раді Безпеки ОН представник ПВО Зеґді Лябіб Терзі, заявляючи, що ПВО вповні погоджується з пропозиціями Арабської ліги. Натомість речники цієї організації в Бейруті заявили, що документ це тільки вступ для полагодження конфлікту і він покищо не може бути зобов'язуючим, аж до часу виконання передумов також ізраїльською і американською сторонами.

З Вашінґтону інформують, що Адміністрація президента Р.Реґена, не зважаючи на оптимістичні інформації з Ливану, дещо затурбована загальною ситуацією, бо без відповідної охорони при виведенні військових частин ПВО з Бейруту все ще може дійти до зудару між ними і ізраїльськими частинами, а тоді дуже потерпіло б цивільне населення Бейруту й околиць. Деякі речники Уряду ЗСА погоджуються, що у випадку погодження Арафата на відтягнення своїх частин, ізраїльські війська повинні відступити принаймні на 10-15 миль від Бейруту, бо ворожнеча між одними і другими є така велика, що вона може знищити усі раніші пляни і договорінності. До речі, на ту тему говоритиме під час цього кінця тижня з президентом Реґеном міністер закордонних справ Єгипту Каммаль Гуссан Алі, який прибув у п'ятницю, 30-го липня, до Вашінґтону з офіційною візитою. Єгипет годиться також прийняти якусь частину палестинців, якщо ЗСА запевнять, що проблема палестинської незалежности буде полагоджена вже в найближчому майбутньому.

У світі

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР МЕНАХЕМ БЕҐІН, сповняючи ранішу обіцянку дану ним релігійній Аґутат партії, без чотирьох голосів якої у парляменті він не може обійтися, проголосить в скорому часі заборону полетів у суботу для всіх ізраїльських повітряних ліній, зокрема міжнародної лінії „Ель Аль". Це зарядження відноситиметься також до всіх інших жидівських релігійних свят. Урядове радіо в Єрусалимі поінформувало, що така заборона ввійде в силу вже 1-го вересня ц.р. Пропозиція Беґіна перейшла в кабінеті одноголосно, але її мусить ще затвердити парлямент.

ДРУЖИНА АМБАСАДОРА З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ Америки в Москві Артура Гартмана Донна, заявила кореспондентам, що вона особисто відвідувала помешкання голодуючого 33-річного Юрія Баловленкова і старалася переконати його, щоб він припинив голодівку, яка трива вже 24 дні і яка становить велику загрозу не тільки для його здоров'я, але для життя взагалі. Ю. Баловленков відмовився прийняти пораду Донни Гартман і заявив, що не зважаючи на наслідки, він далі голодуватиме, аж до часу поки совєтська влада не задовільнить його прохання. Як відомо, Баловленков намагається отримати дозвіл на виїзд до ЗСА, щоб з'єднатись разом із своєю дружиною і дворічною донечкою, які живуть у Балтиморі, Мд. „Я старалась відмовити його від продовження голодівки", — заявила Донна Гартман кореспондентам, — але моя місія не була успішною".

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ВІЙСЬКА У БЕЙРУТІ продовжують бомбардувати з літаків, ракет і артилерії позиції партизанів ПВО у західній частині міста. Політичні і військові спостерігачі однак, гадають, що Палестинська Визвольна Організація і її військові частини так сильно укріпились в Бейруті, що їх не досягає вогонь ізраїльської артилерії, але натомість від бомбардування гине дуже багато цивільного населення.

РЕЧНИК ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДЕН Фішер заявив кореспондентам, що Уряд З'єднаних Стейтів Америки серйозно затривожений збільшенням доставки совєтської зброї на Кубу, зокрема модерних літаків типу МІҐ-23Б. Досі Куба отримувала тільки звичайні джетові літаки типів МІҐ-21 і 23, але від якогось часу Совєтський Союз розпочав доставляти на Кубу більш модерну зброю, очевидно не для оборони Куби, а для якоїсь плянованої офензиви. У Вашінґтоні переглядають тепер чи доставка модерної зброї не порушує совєтської обіцянки даної в 1962 році після так званої ракетної кризи. Совєтські нові джети типу МІҐ-23Б, на думку американських фахівців, є більш модерними машинами, як, наприклад, пляновані американські бомбовики типу Б-1.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЬСЬКОГО УРЯДУ Менахем Беґін, заявив, що американський висланник Филип Габіб, завданням якого є довести до замирення в Ливані і евентуального виходу Палестинської Визвольної Організації з тієї країни, обіцяв йому отримати авторизоване запевнення від ПВО, що військові частини тієї організації в принципі годяться на залишення Бейруту. Таке запевнення потрібне Беґінові для того, щоб, мовляв, переконати членів власного кабінету і парляменту про продовження речення переговорів і відсунення остаточної офензиви на західню частину Бейруту. У Вашінґтоні дещо затривожені заявою Беґіна, яка звучить, як своєрого роду ультиматум не тільки для ПВО, але також для Габіба і американського Уряду, від імени якого він там виступає.

ПОКИЩО НЕ ВІДОМО ЧИ ВІДБУДЕТЬСЯ зустріч президента Роналда Реґена із совєтським лідером Леонідом І. Брежнєвим. Найближчі дорадники Президента кажуть, що така зустріч на довшу мету може допомогти Президентові у перевиборах в 1984 році, бо виборці прийняли б це як познаку гнучкости політики Реґена, але з другої сторони республіканці напевно втратили б багато під час цьогорічних виборів до Сенату і Палати Репрезентантів, бо західні стейти і консервативні втратили б свою підтримку для багатьох республіканських кандидатів, головно тих, що досі підтримували політику Р.Реґена.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР МАУРІС БІШОП, ГОЛОВА уряду карибської країни Ґранада, підписав від імени свого уряду економічний й політичний договір із Совєтським Союзом, який таким чином зміцнить свій вплив і залежність Ґранади від великих західніх країн. Бішоп перебуває тепер з офіційною візитою у Совєтському Союзі, першою від часу коли він три роки тому перехопив владу з допомогою сили. Бішоп у Москві зустрічався з головою Ради Міністрів СССР Ніколаєм А.Тіхоновим й іншими совєтськими речниками.

В Америці

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ ТЕРРЕЛ Белл заявив, що його департамент драстично обмежить позички для студентів і розпічне судові доходження проти тих федеральних урядовців, які не звернули своїх позичок будучи студентами, хоч тепер вони всі є на державній платні. В останньому році департамент стягнув 45 мільйонів дол. залеглих позичок і сподіється стягнути 55 мільйонів дол. цього року, так що до січня 1983 року департамент освіти сподіється стягнути 80 мільйонів дол. боргу. Белл теж заявив, що серед боржників є 37,000 федеральних урядовців, проти яких поведеться урядове слідство в справі повернення тих боргів.

ДИРЕКТОР ПОБОРОВОЇ СЛУЖБИ ТОМАС Тирнедж є за ухваленням нового закону, який забороняв би давати федеральні позички тим студентам, які відмовляються зареєструватися в поборовій службі. „Я не бачу причини, чому молоді люди мають користати з федеральної допомоги, коли вони відмовляються реєструватися для оборони своєї держави", — зізнавав Тирнедж перед Комісією судових справ в Конґресі.

ПОНАД 150 ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ релігійних організацій протестувало під Капітолем проти намагання привернути молитву в публічних школах. Їх речник, д-р Джіммі Аллен, сказав, що противники привернення молитви „не є проти молитви як такої, але проти примусового релігійного ритуалу". Як відомо, в Сенаті тепер розглядається конституційна поправка для відкинення рішення Найвищого Суду з 1962 і 1963 років, якими заборонялись молитву і читання Біблії в публічних школах.

З ПОЧАТКОМ ЖОВТНЯ, А НАЙПІЗНІШЕ З початком наступного року, ціни на лети літаками американських та інших компаній будуть напевно підвищені. Так рішено на зібранні представників летунських компаній. Показується, що летунські компанії втратили на міжнародних летах понад півтора більйона долярів у 1981 році, а в біжучому році втрата буде ще більша. Припускають, що підвишка буде на 2 до 7 відсотків і це так на пасажирські лети, як і на транспортові.

НЮ ДЖЕРЗІ Є ПЕРШИМ СТЕЙТОМ НА СХІДНЬОМУ побережжі, що своїм рішенням запевняє охорону широко відомого шляху Аппалейчіян. Ця мальовнича дорога тягнеться вздовж 2,000 миль від стейту Мейн до Джорджії. В останніх двох роках стейт Ню Джерзі став власником частини того шляху, а в майбутньому хоче мати під своїм зарядом та опікою всі 66 милі того шляху, що йде північною частиною стейту.

В КАЛІФОРНІЇ ВІДБУЛИСЯ ЕМОЦІЙНІ ПОХОРОНИ трьох жертв накручуваного саме фільму „Полоса присмерку", а це Віка Моррова, відомого актора, та двох дітей, що були співучасниками накручуваної саме сцени. Ця трагічна смерть потягне за собою судові наслідки тому, що на підставі обов'язуючого права, фільмова студія не могла затрудняти малолітніх у невідповідних для них годинах. Усім трьом жертвам того випадку став голови гелікоптер, що впав на них підчас сцени.

ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ АМЕРИКАНСЬКОГО права суд признав відшкодування мужчині з причини сексуальної атаки на нього зі сторони його наставниці у праці. Дейві Ґібшен одержить 196,500 дол. відшкодування з Департаменту здоров'я і суспільної опіки у стейті Висконсин, де його наставницею була жінка. Він твердить, що його здеградовано у праці, коли він відмовився мати інтимні зносини зі своєю наставницею.

У ВАШІНҐТОНІ ЗАКІНЧИЛИСЯ ВИСТУПИ адвокатів у судовій розправі, яку має тепер відомий щоденник „Вашінґтон Пост" з президентом нафтової фірми Мобіл Вілліям П. Тавуляреас, президент Мобіл, заскаржив „Вашінґтон Пост" за наклепи на нього і його сина у статтях в 1979 році. Статті доказували, що В.Тавуляреас допоміг своєму синові грішми і зв'язками стати багачем у віці 24 років і зробив його корабельним маґнатом. У процесі, в якому „покривджений" жадає 50 мільйонів відшкодування, з зацікавлені широкі кола американців, а усі переслухування і виступи адвокатів відбулися при заповненій судовій залі.

Д-Р Р.Т. РЕЙВЕНГОЛТ, ЯКИЙ ПРАЦЮЄ У бостонському Центрі контролі хвороб, у листі, надрукованому в середу, 28-го липня, в „Медичному журналі Нової Анґлії", розповів про нову небезпеку для здоров'я курців цигарок. Дрібні радіоактивні частки в цигарковому димі, що, як уже встановлено, спричиняють рак легенів, можуть причинитися і до злоякісного тумору будь-де в тілі завзятих курців. Ці радіоактивні складники, що скупчуються у слизовій оболонці бронхіяльних проходів, з легенів проникають в усе тіло. „Американці виставляють себе на багато більшу радіяцію" від куріння тютюну, ніж від будь-якого іншого джерела, заявив д-р Рейвенголт.

На „Вовчій Тропі" відбувається спортовий табір

Іст Четем, Н.Й. — Тут на пластовій оселі „Вовча Тропа" відкрито в суботу, 24-го липня ц.р., дев'ятий з черги спортово-вишкільний табір, який щороку з успіхом переводить заґін „Червона Калина".

Про популярність цього пластового табору свідчить рекордове число учасників, бо це вперше на табір прибуло 106 учасників і то не лише зі стейтів Ню Йорк і Ню Джерзі, але також з Огайо, Мишиґену. Колорадо та з далеких сторін Канади.

Комендантом табору вже втретє є пл. сен. Нестор Нинка, а дальше до булави входять: пл.сен. Мирослав Лозинський - осавул, ст.пл. Петро Ковач - обозний, ст.пл. Леся Слободян - обозна юначок, ст.пл. Марійка Дрогобицька - канцлер о. Лев Голдей та о. Андрій Чировський - духовна опіка ст.пл. Галя Чировська, Орися Зінич - медична опіка.

Крім булави на таборі постійно перебувають як інструктори поодиноких ділянок: ст.пл. Ігор Струтинський, ст.пл. Андрій Тит ст.пл. Роман Титла, ст.пл. Микола Вірменко, ст.пл. Михайло Лоза, ст.пл. Марта Теслюк, ст.пл. Віра Гафткович, ст.пл. Даня Бережницька, ст.пл. Таня Поритко, ст.пл. Богдан Небиш, ст.пл. Петро Яцишин, ст. пл. Катруся Петрівська, ст. пл. Лесь Кмета, пл.сен. Юрій Струтинський. Крім пластунів-інструкторів на таборі перебувають два визначні спортовці, Олег Богатюк та Ігор Костецький, досвідчений тренер та керівник школи копаного м'яча.

Згідно з традицією „Червоної Калини" до булави також належить шістьрічний новак Андрій Нинка, який сповнює функцію таборового козачка. Табір триватиме до 7-го серпня ц.р.

ВІДОМА АМЕРИКАНСЬКА БАЛЕРИНА ҐЕЛСІ Кирклен подала в інтерв'ю для преси, що причиною її звільнення з Американського балетного театру в 1980 році була наркоманія. Ґ. Кирклен, яка має тепер 29 років, пояснює, що перед роком після „страшного пережування", яке ближче не пояснює, вона зовсім перестала вживати наркотики.

Ґолдвотер знову займає становище до китайсько-тайванської проблеми

Вашінґтон. — Сенатор Беррі Ґолдвотер, республіканець з Арізони, заперечив раніше твердження речників Білого Дому, що немає жадного домовлення між Вашінґтоном і Пекіном відносно доставки зброї на Тайван.

Сен. Ґолдвотер підкреслив, що Білий Дім дав речникам Китайської Народної Республіки запевнення щодо цієї справи у заміну за повне відновлення співпраці, яка в останньому часі занепала з приводу двосторонніх торговельних зв'язків Вашінґтону з КНР і Тайваном рівночасно. Згідно з цим пляном Тайван не отримуватиме більше модерної зброї від ЗСА, а тільки запасові частини до раніше проданої зброї, хоч пекінські лідери вимагають від президента Роналда Реґена, щоб він наказав цілковито припинити торгівлю між ЗСА і Тайваном.

Речники Адміністрації відмовились від коментарів в цій справі, мабуть тому, що це не має відповіді з Пекіну. Президент Р. Реґен під час пресової конференції намагався підкреслити важливість обидвох факторів-зв'язків з червоним Китаєм і торгівлі з Тайваном, кажучи, що Америка ніколи не залишає на поталу своїх добрих друзів.

Джан Г. Голдридж, заступник секретаря для справ Східньої Азії заявив на переслуханні сенатської Комісії для закордонних зв'язків, що Державний департамент не може ще тепер зайняти виразного становища в тій справі, поки такого становища не займуть китайські речники. Натомість сенатор Б. Ґолдвотер, який брав участь у засіданні комісії, ще раз підтвердив свої раніші слова в телефонічному інтерв'ю. Раніше, ще за президентури Джіммі Картера, ЗСА продавали Тайванові зброю на суму 500 мільйонів долярів й більше. Але це було ще перед встановленням дипломатичних зв'язків з Пекіном. Від січня 1979 року ЗСА тільки доривочно пересилали зброю і запасові частини на Тайван. Політичні спостерігачі кажуть, що Пекін домагається теепер ліквідації двоторової політики Вашінґтону у відношенні до КНР. Поінформовані особи у Вашінґтоні кажуть, що сам президент Р. Реґен не прийняв ще остаточного рішення у тій справі, але офіційні чинники Білого Дому відмовляються від будь-яких пояснень.

В'єтнамські війська залишаться в Камбоджі

Бангкок, Таїлянд. — Пресові агентства інформують, що комуністичний В'єтнам, не зважаючи на раніщу заяву про відтягнення з Камбоджі своїх військових частин, зовсім не збирається цього робити, а радше навпаки, він систематично поповнює свої ґарнізони свіжими силами і [illegible] дає до тієї країни нові роди зброї.

Як відомо, ганойські правителі окупували Камбоджу під претекстом допомоги силам так званого „народного фронту", перекинувши до Камбоджі 180,000 вояків, які допомогли місцевим комуністам завести нові порядки в країні. Вони також ведуть боротьбу проти все ще живої активности партизанських сил Хмер Руж, які оперують на півночі країни.

Н[illegible]вший втікач з в'єтнамської армії Транг Т. Генг заявив, що він є одним з вояків, яких Ганой перекинув до Камбоджі для боротьби з Хмер Руж. Загально вояків прибули до Камбоджі, що збільшує присутність в'єтнамців у тій країні до числа 195,000 вояків.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda" P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Що їх різнить і що їх єднає?

Можна з певністю твердити, що погляди Роналда Реґена на суть і характер Совєтського Союзу в засаді не різняться від поглядів англійського прем'єра Марґарет Тачер, французького президента Франсуа Міттерана, західньонімецького канцлера Гельмута Шмідта, ні від будь-котрого іншого лідера вільного світу. Минулися часи такого анальфабетизму у проблематиці Сходу Европи, який дозволяв президентові Ф. Д. Рузвелтові називати щиро Сталіна „добрим старим вуйком Джо" і вірити в можливість поділу світу на сфери впливів Америки і Совєтського Союзу на базі чесного і тривкого „співіснування держав різних економічних систем". Брутальне зламання Ялтинського й Потсдамського договорів, здвигнення „муру ганьби" у Берліні, здавлення танками мадярської революції у 1956 році, окупація Чехо-Словаччини військами бльоку „Варшавського пакту" у серпні 1968 року, окупація Афганістану й політика репресій у Польщі руками ренеґатів типу генерала Ярузельского, врешті імперіялістична експансія на африканському терені руками кубанського сателіта й сіяння у всьому світі хаосу при одночасному безперервному власному зброєнні, все це давно вже склалося на протверезіння усіх вільних людей у світі, за винятком запаморочених ультралібералізмом сальонових комуністів типу деяких фільмових зірок, які складають візити комуністичним вожакам у Північному В'єтнамі чи Східньому Берліні. Заповнилися уже на Заході полиці книжками найповажніших авторів, учених і письменників, про дійсність у Совєтському Союзі. При всьому нашому застереженні до політичного світогляду Солженіцина мусимо признати факт, що поява його творів у перекладі на десяток мов більше вчинили для протверезіння Заходу, як сотні звідомлень західніх амбасад із Москви.

Довгої мови короткий зміст такий, що нема вже у вільному світі відповідальних державних мужів-політиків, які не здавали б собі справи, що найбільшою загрозою для вільного світу є совєтська імперія. Свідомість цієї небезпеки довела вже у 1948 році, отож 34 роки тому, до створення оборонного Північно-атлантійського Союзу (НАТО) з членськими країнами Західньої Европи плюс З'єднані Стейти і Канада, і насправді існування НАТО поруч із „бунтом" комуністичного Китаю проти Москви, як диктаторського центру для всього комуністичного руху у світі заґарантували світові мир — поруч із різними обласними, льокальними воєнними зударами. Отож у принципі немає поважних розбіжностей між політикою Америки і її союзниками. Зате різниці були і є у поглядах на тактику.

Останнім таким яскравим прикладом є підхід Америки і її найближчих союзників Франції і Західньої Німеччини до проблеми спроваджування з далекого Сибіру до Західньої Европи спеціяльно побудованими трубопроводами природного газу.

Західньоевропейські країни твердять, що така торговельна трансакція з СССР скріпить їх становище супроти арабських експортерів нафти, які шантажують, особливо Европу, позбавлену власної нафти, — підсилить їх промислову продукцію, створить десятки чи й сотні тисяч варстатів праці. Хоча президент Реґен спершу заявився проти такої трансакції Західньої Европи з СССР з принципових політичних причин, перестерігаючи своїх союзників із НАТО, щоб вони не узалежнювали себе від Москви і не скріплювали совєтської економіки такою господарською співпрацею, проте він, Реґен, погоджується уже на компроміс: підписуйте, мовляв, з СССР договір про імпорт совєтського природного газу, але вимагайте за це бодай таку концесію, як скасування воєнного стану в Польщі і поведення розмов тамошнього комуністичного уряду з лідерами розв'язаної та переслідуваної централі робітничих спілок „Солідарність".

Франція й Західня Німеччина, де лідерами є соціялдемократи, настільки толерантні супроти Москви й еґоїстичні до інтересів своїх країн, що нехтують такими політичними передумовами, що їх рекомендує американський Президент. Реґен заборонив експортувати зі ЗСА сталеві рури, потрібні для доппливу совєтського газу до Західньої Европи. Німці й французи мусять їх щойно продукувати — це вимагає багато часу, інвестиції велетенського капіталу і вишколу за американськими зразками. Тому настав конфлікт. Але він глибший, як тільки одна справа трубопроводу і совєтського газу. Це принциповий підхід — нехіть стосувати проти кремлівських володарів будь-які санкції, будь-який натиск. Адже, коли колишній президент Джімми Картер проголосив бойкот Олімпійських ігрищ у Москві на знак протесту проти вмаршу СССР до Афганістану, то англійський лорд, президент Міжнародного Олімпійського Комітету, перший запротестував і радив не йти за прикладом Америки.

Захід прозрів, але ще не цілком. Він не дійшов ще до зрозуміння, що Москва рахується тільки і виключно із силою і що сила Совєтського Союзу, включно з його велетенськими збройними силами, власне у готовості капіталістичного Заходу до співпраці — при всяких умовинах, без ніяких застережень. У цьому власне сила Совєтського Союзу, у цьому всі дисонанси між ЗСА і їх европейськими союзниками, і у цьому найбільша трудність закордонної політики ЗСА, тим паче, що й тут, в Америці, торговельно-промисловий світ задивлений у „бизнес" — без уваги на шкоду, яку той бизнес, ведений зі совєтською імперією, бумеранґом вдаряє в сутні інтереси Америки.

М. Петрович

У РОЗШУКАХ ЗА ПОЛІТИЧНОЮ КОНЦЕПЦІЄЮ

З приходом до влади в ЗСА нового Уряду з президентом Реґеном на чолі можна спостерігати там не лише прагнення й практичні заходи привернути надщарпану за часів детанту рівновагу сил між обидвома суперпотугами, а й шукання за такою політичною концепцією, яка у майбутньому могла б довести до послаблення, а то й розпаду СССР без воєнних дій. У зв'язку з тим щораз ширші кола американської політики, зокрема конґресменів та сенаторів, починають виявляти широке зацікавлення до внутрішніх проблем СССР, і цілого совєтського бльоку в Европі, як і здавати собі справу, що саме цей політичний фактор, який донедавна ще стояв досить осторонь у політичному мисленні Америки й займав підрядну ролю, набирає щораз більшої актуальности.

Немає жадного сумніву, що нещодавній „Тиждень прав людини в Україні", влаштований у Вашінґтоні Балтійсько-Українською комісією, в склад якої входить 75 конґресменів та кілька сенаторів, слухання з цим тижнем пов'язані, спільні дискусії, у яких брали участь конґресмени та представники українців, американських громадян, виставка самвидавних документів та літератури з ними пов'язаної — далеко вже перейшли поза межі колишніх днів поневолених народів й мали куди більше політичного змісту. Все це свідчить про зріст зацікавлення національною проблематикою у СССР серед американських політичних кіл й відходу від трафаретів з одного боку „Росії", а з другого боку „комуністичного комплексу" чи пак „комуністичної небезпеки".

У рамах цих процесів, які проходять в ЗСА варто також відзначити й діяльність іншої політичної групи, що об'єднує чимало консервативних конґресменів та інших політичних діячів (деякі з них близько стоять до сучасного американського Уряду) й має назву Western Goals (Цілі Заходу)). На чолі цієї організації у ЗСА стоїть конґресмен Лоренс П. МекДоналд, а в Европі (з осідком в Мюнхені) д-р Кароль Г. Сітко. Европейський відділ цієї організації, який діє під назвою Western Goals Europe (Цілі Заходу — Европа) й організував „Американсько-европейський стратегічно-дослідний інститут", — недавно опублікував в серії „Документи" цікаву працю Богдана Локетка під назвою „From Stalemate to Victory" (Від застою — до перемоги) варту нашої уваги саме у зв'язку з тим, що в тій публікації чи не найяскравіше віддзеркалюються ті процеси зацікавлення американськими політиками національними проблемами в СССР і в совєтському бльоці, які можна назвати саме першими кроками в бік розшуків американської політичної концепції, пов'язаної з американською східньою політикою.

Згадана нами вище брошура Б. Локетка аналізує американську політику супроти СССР в минулому, вказує на її сучасні недоліки й розгортає широку перспективну картину політичної концепції й тактики на майбутнє. Найповажнішою, нерозв'язаною дотепер проблемою світу — пишеться в брошурі — є, як закінчиться конфронтація між демократичним Заходом і тоталітарним Сходом, війною чи якоюсь іншою розв'язкою. На думку автора брошури, війна пов'язана нуклеарною небезпекою є примарою, що її вільний світ може позбутися лише, спираючись на нові політичні ідеї й на численних політичних союзників, які діють проти совєтського імперіялізму. Інакше кажучи, загрозу совєтського імперіялізму може розв'язати тільки політична, а не мілітарна перемога.

Як виявили останні 35 років — такою політичною розв'язкою не може бути поділ на сфери впливів, тобто структура політичних бльоків, яка сьогодні існує. Практика виявила, що таке затримування „статус кво" завжди виходило в некористь Заходу і ЗСА зокрема. Починаючи з 1956 року, тобто з часу подій в Мадярщині-всі східньоевропейські нації мали змогу переконатися, що вони не можуть розраховувати на будь-яку американську допомогу у своїх змаганнях до самостійности. Так залишилося дотепер, захоплення озброєнням й контролі над озброєнням опанували сферу американського мислення. Як і переконання, що СССР є незмінним політичним фактором.

Тим часом аналіза внутрішніх стосунків в СССР і в совєтському бльоці виявляє, що СССР не є гомогенною нацією, і що між ним та східнім бльоком існують загрозливі протилежності. В складі СССР перебуває з одного боку потенціял російської нації, а з другого боку потенціяли неросійських республік. Третім компонентом у тому імперському складі є нації в совєтському бльоці.

Найсильнішим політичним фактором в совєтському бльоці є Польща, як щодо населення, як щодо армії, так і економіки. Най-

(Продовження на стор. 4)

З МОГО ВІКНА
Іванна Савицька

Рятунку, ми без води!

А ви у Чикаґо, Торонто, Дітройті, чи Філядельфії попивали собі водичку, і чай, і каву, і всякого роду борщі, а ми тут у Джерзі Сити умлівали п'ять днів без води, мов на якій Сагарі.

Усі ресторани стояли весь час закриті, пральні — закриті, газолінові станції — закриті, коршми (хвала Тобі, Боже), — закриті, і ти християнська, буддистська, мохаммеданська, мойсеєва біла, чорна чи жовта душе, і поклоннице обманщика Муна — не купайся п'ять днів підряд, не пий чаю ні води, і не шукай за нею по довколишніх крамницях, бо полиці порожні, немає ані крапельки.

І гадаєте, що хтось із Ню Йорку подав нам через Гадсонську ріку одно горнятко водиці? Нічого подібного не сталось.

Брат — братові не дав допомоги, і ми тут жили маслянкою, вмивали красу — маслянкою, волосся мили добрим німецьким пивом, квітам давали коку-колу, — бо не було води.

З купіллю і пранням було найгірше.

— Позичте сусіде-емерите склянку води, хочу випрати дещо.

— Не можу сусідонько. справді не можу, двоє внучат приїде, треба їх буде купати, а в мене самого лиш дві склянки в запасі.

От так, куди підеш, скрізь по хатах посуха, бо десь там потріскали якісь рури і роби чоловіче, що хочеш.

Воно і не шкодить закуштувати не раз хоч трохи такої біди.

Було би добре, як би час від часу не стало хліба, чи масла, чи хоч би м'яса, тоді цінувалоб ся більше оті благодаті наших щоденних буднів.

З Польщі бо пишуть: — „Сьогодні велике свято. Гануся стояла в черзі аж п'ять годин, дістала два куски мила, і ми нарешті зробили в балії родинну купіль. Лазнички в нашій хаті немає, річка далеко за містом, а наш фіят — „на пенсії".

Повертаюсь до браку води, який тривав від п'ятниці — до вівтірка, одна благородна душа написала мені з Керґонксону:

„Підіть до моєї хати. Там в холодильнику — ґальон питної води. Беріть і пийте".

Спасибі добра душе! Я це давно зробила. Ваш ґальон стоїть порожній...

П. П.

ЧИ БЕҐІН ПЕРЕТЯГНУВ СТРУНУ ?

Менахем Беґін, ізраїльський прем'єр від червня 1977 року, який зумів втриматися при владі й після виборів в червні минулого року завдяки коаліції з більшістю двох-трьох голосів, не має того міжнародного авторитету, що його мали Ґолда Меїр чи недавно померлий одноокий Моше Даян. Але фізично кволий 69-річний лідер ізраїльських радикалів — Беґін відзначається силою духа, впертістю і непоступливістю, яку треба подивляти. Проте він грає ризиковну гру: він рахує на політичну, військову й економічну підтримку від З'єднаних Стейтів, як на щось, що мусить бути, бо, мовляв, Ізраїль потрібний Америці, — і так само він розраховує на беззастережну підтримку від круглo шости мільйонів американських жидів, які вправді не мають великої репрезентації ані в Конґресі ані тим паче в штабі Білого Дому, проте мають величезний вплив, бо в їх руках безконкуренційна більшість засобів інформації (преса, радіо, телевізія), в їх руках велика частина промислу і торгівлі і серед них чимало інтелектуалів з найкращими зв'язками у керівних колах.

Але Менахем Беґін, прийнявши для своєї політики засаду Макіявеллі „Ціль освячує засоби", відповідав на терористичні атаки Палестинської Визвольної Організації посиленими відплатними військовими репресіями, — аж 6-го червня ц. р. вмаршував до сусіднього Ливану 60,000-ою армією, щоби в корені винищити названу Палестинську Визвольну Організацію, яка вибрала собі Ливан за свою головну квартиру, включно з своєю „приватною" армією, ядро якої 8,000 вояків оточене ізраїльським військом, панцерними возами і танками, у тій півмільйоновій західній дільниці столиці Ливану Бейруті. Беґін не помилився, що ані Америка ані Об'єднані Нації не змогли перешкодити „бліцкріґові" ізраїльців, які перемогли спротив озброєних Москвою палестинців і сирійського війська, яке перебуває в Ливані формально для „замирення" між взаємно ворожими ливанськими мусулманами і християнами, і загрозив заволодіти цілим Бейрутом. Проте тут Америка неначе зголосила своє „вето": вона ніяк не хоче допустити до різні, яка мусила б статися, якщо б ізраїльці хотіли силою здобути уфортифікований палестинцями центр західньої дільниці того міста, при чому напевне було б тисячі невинних цивільних жертв — мужчин, жінок і дітей. Міжнародна громадська думка обернулася проти Ізраїля. За своєї останньої візити Беґіна в Америці, в червні цього року, він усе ще зібрав мільйони долярів від своїх земляків на потреби Ізраїля. Але державний секретар Александер Гейґ, який попав у конфлікт з амбасадором Америки в Об'єднаних Націях, Джейн Киркпатрік, за те, що вона приєдналася до одностайного натаврування Ізраїля цілою Радою Безпеки ОН, — швидко потім відійшов. Наслідник Гейґа Джордж Шулц заявив на Комісії закордонних справ Сенату недвозначно, що Америка мусить ставитися однаково до Ізраїля, як і до прихильних Заходові арабських країн, а президент Реґен припинив висилку Ізраїлеві так званих многочленних летунських бомб, якими ізраїльське летунство обкидувало Ливан.

Якщо Беґін перетягнув струну інвазією до Ливану (сам він заперечує, що це була „інвазія", бо, мовляв, Ізраїль не прагне ливанської території), то це виявиться на відносинах внутрі ізраїльського суспільства в Америці. У різних країнах ізраїльського поселення відізвалися голоси критики: чи мудро погіршувати відносини з Америкою, від якої Ізраїль залежний, як мало котра країна від будь-котрого свого протектора, — діючи на власну руку, без попереднього порозуміння, у таких справах, які погрожують розпутуванням нової великої війни? Чи це мудра політика ставити Америку, ввесь прихильний ізраїлеві світ і жидівську громаду в Америці перед доконані факти, які можуть комусь головою перевернути існуючий лад у світі? Можна вичитати коментарі, що коли навіть ізраїльський воєнний похід проти Ливану увінчається таким успіхом що Палестинська Визвольна Організація забереться геть з Ливану, то на довшу мету цей успіх може стати ілюзорним: бо насторожить прихильний Ізраїлеві міжнародний світ з Америкою у проводі, і підштовхне той світ в сторону прозахідніх арабських держав. Ізраїльське суспільство в Америці й інших країнах поселення все ще назверх солідарне з політикою Менахема Беґіна, та цей стан може змінитися. Політика непоступливости, безкомпромісовости і доконаних фактів може обернутися бумеранґом проти її творців. Газетні міркування на тему таких буцімто дійсних цілей Беґіна, як анексія окупованих у війні з 1973 року арабської території на західньому березі Йордану й смуги Ґази, такі вістки шкодять добрим ізраїльсько-американським відносинам. Непримиренні арабські кола, під'юджувані Москвою, мріють про виключення Ізраїля з Об'єднаних Націй. Ізраїль не може дозволити собі на мобілізування світової громадської думки проти себе. Маленька більшість, на якій спирається Беґін у парляменті („кнессет") також може зникнути. Історія вчить, що „запаморочення від успіхів" звичайно сумно кінчається. Це стосується Москви, але стосується також Менахема Беґіна.

Ольга Соневицька

На Вечорі Лесі Лисак у Ню Йорку

(*Спогад*)

Авторський вечір письменниці — ґості з Боффало заповнили залю по береги. Щоправда, я прийшла трішки пізніше, але, на моє щастя, припізнився також початок вечора.

— Ще піду, привітаю Лесю — кажу до своїх сусідів при столі.

— А що, ви її знаєте?

— Чому ж би ні? Ви також її знаєте, я того певна.

— Ні, на жаль, я не мала тієї приємности...

— А нариси, есеї її читали? Правда?

— Це перше, що роблю, отримавши газету...

— Отже ви всі, що читаєте її речі, — кажу, — добре її знаєте. Вона така, як і її писання: ніжна, етерична, лагідна, з легкою усмішкою, з тремтливою любов'ю до минулого, до нашої рідної землі, до традиції. А її статті спокійні, бальзамічні, ніби найкращий лік. Коротко, вони такі оксамитні...

Але саме на подіюм підходить тендітна жінка з русявим волоссям.

— Будьмо знайомі, — каже, — а по закінченні програми напевно будемо приятелями...

Цілий вечір радувала нас своїми нарисами, ми всім єством слідкували за її словами, а я вже не знала, чи слухати змісту, чи слухати мистецького читання, чи слухати що вона читає, чи слухати, як вона читає.

— Вже кінець програми? — запитала моя сусідка, коли авторка сіла собі оподалік і закурила папіроску. — Яка шкода!

Леся скінчила читати, але образки її нарисів ще довго-довго ширяли над нами.

— Вона прекрасно читає свої твори. Це дуже рідке явище, щоб автор, що добре пише, так добре читав. Але Господь дав їй такий талант. Добре, що його віднайшли і дали нам, читачам і слухачам, змогу ним насолоджуватись. — Така була критика публіки.

Підходжу до ніжної білявої жінки.

— Позвольте стиснути вашу дрібну долоню, дорога пані. Слава Богу, що ви з нами. А то такий страх огорнув на усіх, приклонників вашого таланту, коли ви попали в ту небезпечну автову катастрофу. Я особисто дуже прикро пережила ту вістку, прочитавши її в газеті. І от подумайте, який приснився мені сон тієї ночі...

... Провесна... Сніг ще дене-де лежить по ровах, болото на сільській вулиці розкислося надобре. Попід паркан вже трохи протоптаною стежкою йде, тримаючися цупко частоколу, жіноча постать, закутана хусткою. Дивлюся за жінкою через вікно. От, один кілок з огорожі хитається... Ой, аби хоч не відірвався, бо тоді вона втратить рів-

(Продовження на стор. 4)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Ї. Жак. „Розкритий вахляр". Сатира. Обгортка й ілюстрації Едварда Козака. Видавництво „Лис Микита". Філядельфія-Дітройт, 1981, ст. 82.

Ця книжечка сатир містить двосторінкову статтю Едварда Козака „Замість вступного слова" так само довгий життєпис авторки „Євгенія (Женя Ївга) Жак" та 48 сатир авторки.

Е. Козак вітає „нового сатирика Ївгу Жак" і пригадує, що поява сатир Ївги Жак в гумористичному журналі „Лис Микита" викликала була прихильні голоси читачів, які оправдують те, що ці сатири появляються тепер окремою книжкою, щоб цим способом „забезпечити їх і зберегти їх для української літератури".

Гадаємо, що варто хоч дещо навести з тих листів, якими читачі „Лиса Микити" вітали сатири Ївги Жак, бо в нас читачі не часто свої оцінки прочитаних творів друкують.

Козак стверджує, що з самого початку „читачі поповнили одну делікатну помилку: Ї. Жак взяли за мужчину. Писав один: Хто такий Ї. Жак? Його вірші правдиві сатиричні". Або: „Цей Ваш Їжачок пише відважно, дай йому, Боже, здоров'я! Пізнати, що добрий поет"! З Ню Йорку писав до Редакції читач: „Ї. Жак не аматор, це видно по добрій мові та конструкції віршів, чи можете зрадити, хто сховався під цим псевдонімом?"

Викликала зацікавлення й біографія Ї. Жак: яка надрукована і в цій книжці. Про неї писав кореспондент до „Лиса Микити": „Читав я в „Нових Днях" біографію Вашої Ївги Жак. Як це правда — то цікаво, а як неправда — то теж цікаво..."

Ця біографія зачинається так:

„При кінці минулого століття француз Жан Люї Жак виїхав з міста Тур до Петербурґу вчити французької мови дітей російських аристократів..."

Більше я не подаю, бо вірю, що зацікавлені самі прочитають цей містифікований життєпис авторки, яку я вперше побачив аж в Ню Йорку, коли вона була приїхала на ту параду, яку мені влаштував був професор В. Лев із НТШ, відзначаючи вісімдесятп'ятиріччя мого сірого життя, хоч не мав тоді нагоди довше поговорити, бо мене були посадили за парадний стіл, з-за якого не міг рушитися. Та тут згадаю, що покійного батька Ївги Жак я знав ще зі Львова, де він давав мені цінні поради до моїх наукових праць. Був в домі батька пані Ївги Жак у Філядельфії, де ми випили були в трійку пляшку вина, бо зі мною був ще філядельфієць славний УСС покійний Михайло Мінчак, але тоді (це були вакації!) пані Ївги Жак не було вдома!

Присутні вже напевно собі подумають: та скажи вже нарешті щось про твори авторки Ївги Жак, а то наслідуєш наших промовців на різних національних святах, де дуже часто ціла промова складається з самого вступу. Та тут допоможе мені сама Ївга Жак, бо вона має сатиру під заголовком „Десять порад на найкращу промову":

Ось:

Заявивши: „Я тільки коротко",
Починай миль із п'ять від початку
З „історичного вступу", то потім
Все напевно піде тобі гладко.

Авторка кінчає цю свою сатиру такими словами:

„А „на закінчення" читай ще з півгодини:
Подай при тому дві, чи три новини.
Не говори коротше двох годин,
Хоча б ти в залі залишився сам один.

Що ця сатира дуже актуальна і влучна — про це свідчить лист Ольги Соневицької, надрукований у 200 ч. „Америки", який кінчається так:

„Люди бояться ходити на імпрези... буває таке, що купують білети, але не йдуть, зі страху перед промовами".

Треба б навести хоч одну сучасну сатиру в цілості. Ось вона — „Багато галасу знечев'я"

Який би не зійшовся в нас гурток,
Щоб „не пропала слава"
У ньому зараз появиться
Краєва управа.

Коли ж нема діяльности,
Щоб виповнити зміст,
Він незабаром скличе
Світовий свій з'їзд.

Та світовим звичайно
Через те не буде,
Коли загуменкові
В ньому люди.

У книжці „Розкритий вахляр" вміщено й шість популярних в Америці „лимериків". Ось один із них:

Снобам усім дуже мило
Нюхати всяке кадило,
Їм імпонують посади й титули,
(Не важно, де й як вони їх здобули)(!!)
Для себе з них кожний світило.

Гадаємо, що досить інформації для читачів „Свободи" про сатири Ївги Жак, бо думаємо, що ті читачі, які дійсно цікавляться нашою літературою, схочуть прочитати всі сатири, яких всіх є в цій книжці 48.

Едвард Козак. На хлопський розум Гриця Зозулі. Видавництво „Лис Микита" — 1982, ст. 232.

Хто не читає „Лиса Микити"? — І гадаємо, що численні читачі цього журналу мають першу книжку Едварда Козака, яка вийшла була три роки тому і називалась „Гриць Зозуля". Тепер перед нами друга його книжка „На хлопський розум Гриця Зозулі", в якій маємо 94 гумороски. Цю книжку видано за фінансовою допомогою „Ювілейного Комітету 75-ліття Едварда Козака", що свідчить про те, що наше громадянство таки вміє цінити свого визначного письменника.

Видавництво пише, що тематикою Гриця Зозулі є „живі люди, що діють серед нас і довкола нас. Вийшовши з

(Продовження на стор. 4)

Концерт торонтонських ансамблів осередку СУМ-у

У неділю, 30-го травня ц.р., в залі Мессей Голл о год. 7-ій вечора відбувся концерт ансамблів СУМ-у — хорів „Прометей і „Діброва" та оркестри „Батурин". Програма була багата і різноманітна.

Концерт розпочав хор „Прометей" псаломом Бориса Кудрика „Хваліть, діти, Господа". Цей псалом на чотири голоси був скомпонований у стилі церковної музики минулого століття з типовими поліфонічними ходами. Солісти В. Шевель, В. Брехун й І. Пирожак своїми гарними голосами передали спокійно-пасторальну наспівність другої частини твору, за котрою йшли контрастові переспіви всього хору, до могутнього „Високий над усі народи Господь'' включно. З великим знанням, зрозумінням та відчуттям маестро Кардаш випровадив цей псалом, підкреслюючи особливість цього стилю музики. Пісня „Бандуристе, орле сизий", сл. Т. Шевченка, ар. Я. Орлова, лірико-епічного жанру, була виконана розмашисто, динамічно зі заспівом Нестора Салюка, чудового баса з металевим забарвленням і доброю дикцією; ,,Вродились ми великої години", ар. Кардаша, — маршово-бойова пісня, по мелодичних ходах, ритміці та гармонізації сприймається її як його власну композицію. Всі пісні публіка сприймала рясними оплесками.

Своєю чарівною появою хор „Діброва" знову викликав бурхливі оплески. Сумовито-елегійна „Ой, сивая зозуленька'', народна пісня, ар. М. Леонтовича, була виконана без супроводу, культурним фразуванням і динамічним розвитком, тонко передаючи ніжність і шляхетність почувань української дівчини. „Ой, попливи, вутко" народна пісня, ар. Опришка. Ця лірична пісня з чудовими нюансами у динаміці була виконана справді по-мистецькі. Пісня „Вершники", муз. О. Білаша, сл. М. Томенка, цікава своєю метрономно - ритмічною структурою, була виведена з легкістю і вдалим переданням баталістичного змісту. ,,Пісня з концтабору" муз. В. Чинча, ар. В. Кардаша, сл. Богачука, в першу чергу оригінальна аранжеровкою: на тлі жіночого хору заспів героїчного тенора Віктора Шевеля, що з глибоким відчуттям передав автентичну трагедію - лемент хлопчини перед спаленням у крематорії в концтаборі Майданек. Ця пісня була виконана з такою експресією, що глибоко зворушила публіку, що виявилось в окликах та бурхливій овації.

Танцювальна група „Булава" була приємною несподіванкою для нас усіх, тим більше, що молоді хлопці виконували танці з великою вервою та з запалом балетно-акробатичного вишколу.

Оркестру ,,Батурин'' пам'ятаю ще від її заснування. Вона під дбайливим пікпуванням розцвіла у пишний квіт, і сьогодні не уступає професійним оркестрам. Це все завдяки невсипущій праці маестра Кардаша, його глибокому знання свого діла.

Марш „Богдан Хмельницький", „Чорноморські хвилі" та в'язанка з „Наталки Полтавки" були виконані енергійно, бадьоро з відповідним фразування. та бравурою, тільки одне застереження — така велика оркестра, можливо, повинна була бути на більшій віддалі від глядача (на такій як була з хорами). Оплесками публіка змусила оркестру до наддатків.

Перед перервою танцювальна група внесла багато гумору своїм „Козачком". Після перерви хор „Прометей" відспівав а капеля „А Черемош плине", муз. Б. Юрківа, ар. В. Кардаша. Спів „а капеля" - це найвища форма хорового мистецтва, своєрідна вокальна оркестра, котра, відповідно синтезуючи звук і слово, відтворює своїм багатством кольорів мистецькі образи музичних творів. У пісні „Карпати", муз. Шамо, ар. М. Гринишина змальовується краса наших гір Карпат і її жителів та наша любов до цієї мальовничої частини нашої вітчизни. Соліст В. Ігнатович своїм гарним голосом завершував музичну картинність цього твору. „Гей, у степу криниченька'', народна пісня ар. М. Опришка, зі знаменитим заспівам В. Шевеля, — прекрасна й чудово виконана пісня. Революційна пісня ,,Клянемось, вітчизно, серцями" муз. Г. Гембери, прозвучала маестично, як присяга лицарів.

Танцювальна група виконала ,,Танець з шаблями", а відтак ще й „Кубанський танець", що їх публіка, а зокрема молодь, ентузіястично сприймали.

Грандіозну картину створили хори „Прометей" і „Діброва" у своїх прекрасних стилізованих народних строях, починаючи останню частину концерту молитовною „Богородице Діво" муз. А. Гнатишина. Я мала нагоду декілька разів чути цю композицію у дуже доброму виконанні. Цим разом, однак, хори досягли вершин мистецького виконання. Солістка Соня Сахно своїм чудовим драматичним милозвучним сопрано з незвичайно чіткою дикцією, знаменитим фразуванням звука збагачувала красу цього твору. Публіка, вставши, вітала диригента і хористів. Світлим, радісним кольоритом відзначається пісня „Білі каштани" муз. П. Майбороди сл. А. Малишка, ар. В. Кардаша. Гарно заспівували С. Сахно і В. Шкляренко.

На закінчення програми мішаний хор у супроводі оркестри і фортепіяно виконав композицію В. Кардаша до слів повстанського поета Марка Боєслава — „Україні". Цю його річ можна б сміло назвати українською ораторією, присвяченою страждальній матері Україні. Це монументальний твір скорботно-драматичного характеру з яскравим, рельєфним і експресивним втіленням музично-поетичного образу сучасної нам України. В цій ораторії Кардаш виявив добру композиторську техніку з глибоко зосередженим драматичним вислом. Солісти Віктор Шевель і Тарас Рущак своїм майстерним виконанням зворушили публіку, яка спонтанно вітала диригента та виконавців стоячою овацією.

Як останню точку програми „Прометей" і „Діброва" в супроводі оркестри і фортепіяно виконали „Заповіт" Тараса Шевченка, муз. М. Вербицького, з відомим солістом І. Пирожаком. Хоч це один із кращих творів української музики, в порівнянні з ораторією „Україні", він вийшов блідіше. І тому моя заввага, що ораторія „Україні" повинна була б закінчити концерт.

Крім декількох пісень, виконуваних „а капеля", усі пісні були в супроводі фортепіяно. „Прометеєві" і мішаному хорові акомпаньювала талановита й досвідчена Надя Середа-Брехун, а ,,Діброві'' — молодий надійний піяніст Олександер Бучинський.

Наші ансамблі стоять на високому мистецькому рівні, вони найкращі з етнічних груп на північно-американському континенті, а як репрезентація української громадськости — безконкуренційні.

Велике признання належиться нашому улюбленому диригентові маестрові Кардашеві. У нього Богом даний багатогранний талант, що проявляється в тому, що він зумів пірвати хористів своїм темпераментом і глибоким знанням, розумінням та відчуттям музики та підкорити їх своїм вибагливим високомистецьким стремлінням.

К. Сорока

УКУ ім. Папи св. Климентія в Римі

(В.Л.) Інавгурація XII-го вакаційного курсу і II-го дияконського курсу в Українському Католицькому Університеті відбулася у неділю, 27-го червня ц.р. В 4-ій по полудні в соборі св. Софії стали до Св. Літургії такі священики: д-р Іван Гриньох, д-р Петро Біланюк, д-р С. Гарванко, д-р І. Мончак, д-р Гринишин, д-р Мазяр, обидва останні Отці Салезіяни, д-р Д. Блажейовський; целебрував о. митрат д-р Іван Музичка, ректор УКУ; дияконував д-р Іван Дацько. Співав хор кандидатів на дияконів, курс яких почався 1-го липня на Студіоні.

Після Св. Євангелії о. д-р Гриньох виголосив проповідь, присвячену інавгурації. Він розвинув думку з „Ізборника Святослава" з 1073 року: „Добре є, браття, почитання книжнє...".

Після Служби Божої студенти, кандидати та гості зібралися в авлі УКУ, куди завітав і Блаженніший Патріярх Йосиф. Присутні привітали його оплесками; привітали теж і Владику Андрія Сапеляка з Аргентини та о. протоархимандрита ЧСВВ Ісидора Патрила, який прибув із членами Василіянської капітули, представниками різних василіянських провінцій вільного світу. Тоді о. ректор УКУ о. митрав Іван Музичка відкрив урочисту інавгурацію, подав коротко історію УКУ, заснованого майже двадцять років тому Блаженнішим Патріярхом Йосифом й подав при тому перспективи існування УКУ в майбутньому. Опісля проф. Василь Лев, декан філологічно-гуманістичного факультету, сказав коротко про виховне значення УКУ як католицької інституції в противагу світським високим школам, де часто панує дух лібералізму. Відтак він представив прелегента, о. проф. д-ра Петра Біланюка, професора Торонтонського университету. Він прочитав інавгураційну лекцію свого курсу під заголовком ,,Роля Патріярха Йосифа в історії української Церкви". Він розвинув думку про Отця Йосифа, вибрану Богом Людину хрустального характету, сильної волі, ісповідника віри, невгнутого борця за права й ріст нашої Церкви в вільному світі й поневоленій Україні. Доповідь-лекція зробила глибоке враження на присутніх.

Потім дві студентки з Філядельфії, Орися Гриців та Юлія Федик, піднесли дар для Блаженнішого від п-і Навроцької, — 8 мистецьких картин, що їх привезли студенти з Філядельфії.

Офіційно закінчив інавгурацію Блаженніший Патріярх словом до студентів і громадян, уділяючи їм благословення. Після многоліття для Блаженнішого всі присутні зфотографувалися з Блаженнішим Патріярхом. Це теж незабутня пам'ятка. Блаженніший Отець ще довго розмовляв із присутніми.

Під час вечері Владика Андрій Сапеляк розказав присутнім про дуже корисну працю найстарішої філії УКУ в Аргентині під проводом д-ра Василика. Вона поборює релігійний індиферентизм серед українців.

В.Л.

П'ятнадцятиріччя школи українознавства в Картереті

У п'ятницю, 18-го червня ц.р., відбулось закінчення шкільного року в українській школі, яка міститься при українській католицькій церкві св. Марії в Картереті, Н. Дж. Свято започатковано молебнем, який відслужив о. Т.Корпич; взяли в ньому участь усі учні школи, учителі, батьки та представники організацій.

Після закінчення молебня отець Т.Корпич виголосив коротку змістовну промову про рідну українську школу. Потім усі присутні перейшли до церковної залі, де матуристи і учні отримали свої свідоцтва і нагороди.

Інж. Володимир Янів, директор школи, відкриваючи програму, привітав учнів, їх батьків та представників організацій, а також підкреслив. що цьогорічний випуск учнів 8-ої кляси присвячуємо 40-літтю створення Української Повстанської Армії на Волині в 1942 року. Він накреслив велике значення існування так званої суботньої школи, що відіграла велику ролю на рідних землях, а також і в діяспорі.

Потім промовляв учитель 8-ої кляси Іван Рачинський, який сказав, що він є гордий з 15-літньої праці нашої української школи; наша праця не пішла намарно; наші діти вміють говорити, читати і писати по-українськи. Як голова 9-го Відділу ООЧСУ, він завжди ревно підтримував всіми засобами нашу рідну школу, котрій початок дав наш відділ ООЧСУ.

За неприсутнього учителя Івана Кушніра промовляла учителька Ліда Сінгура, а за неприсутного голову батьківського комітету І.Лазор, склав подяку В.Матлага колишньому парохові нашої церкви о. архимандритові В.Поспішилові, теперішньому парохові о. Т. Корпичеві, директорові школи, учителям, батькам й усій громаді—за ревну підтримку для рідної школи.

Від ґрадуантів промовляла Оля Кушнір. Цього року 8-му клясу закінчили шість учнів—О.Кушнір, А.Лишак М.Ульгурська, М.Лазор, С.Якубович і В.Шманько; кожний з них, крім диплому одержав ще від Українського Народного Союзу по 25 долярів нагороди, за що складаємо щиру подяку УН Союзові. Кожний учитель вручив своїм учням свідоцтво за їхні успіхи в науці.

У 15-ліття існування українознавчої школи слід згадати, що школа українознавства існувала ще від 1954 року до 1962 року при 9-му Відділі ООЧСУ, - яку провадив св.п. проф. Величко, а ревно допомагав йому в фінансових справах колишній голова ООЧСУ Іван Ґлущик та члени. По п'ятирічній перерві, доцінюючи вагу національного виховання у рідній школі, як однієї з передумов фізичного і духового збереження українського молодого покоління поза кордонами батьківщини для української визвольної боротьби, зібралося кілька свідомих громадян—інж. О.Граб, інж. В.Янів, І.Рачинський і автор цих рядків,—поставили собі за завдання відновити українську школу.

Щоб охопити якнайбільше дітей нашого терену, школа знайшла приміщення при католицької церкві св. Марії, а опікуном її став тодішний парох о. архимандрит В.Поспішил, а директором—О.Граб. По трьох роках директорство перебрав В.Янів. Школа працює за програмою і підручниками і є членом Шкільної Ради УККА.

Від часу відновлення в школі учителює І.Рачинський. Крім згаданих учителів, у нашій школі ще навчали О.Якубович, М.Якубович, І.Козак, С.Моряк, Х. Принада. Крім голови батьківського комітету належиться подяка фінан. референту Л.Сінгурі, секретарці С.Глущик, парафії св. Марії, голові і членам Союзу Українок, Р.Теребецькій, голові та членам Українського Американського Горожанського Клюбу, В.Казьо, членам ООЧСУ, членам СУМА, усім українським організаціям, які піддержують рідну школу.

На закінчення керівник школи побажав учням, котрі закінчили українознавчу школу, добрих успіхів у вищих американських школах, а усім учням-гарних вакацій до наступного навчального року.

Батьківський комітет на закінчення приготовив скромну перекуску для дітей та їхніх батьків.

Василь Матлаґа

Св.п. Юрій Лаврівський

У четвер, 24-го червня ц.р., в Баффало, Ню Йорк, відійшов у вічність Юрій Лаврівський, одна з визначних постатей театрального світу минулого півстоліття — співак, актор, педагог, диригент, композитор; всіми люблена й шанована людина, добрий товариш, перший на західніх українських землях жанровий співак.

Св. п. Юрій Лаврівський

Народився Ю. Лаврівський 28-го березня 1909 року в Ніску, де його батько д-р Володимир Лаврівський тоді мав практику (пізніше в Бережанах, де виріс Юрій). Д-р В. Лаврівський був рідним братом фельдмаршала австрійської армії Марцеля Лаврівського, який був хресним батьком малого Юрка. Мати Юрія Наталія з Зубрицьких була донькою о. каноніка Перемиської капітули.

Середню освіту закінчив Юрій у бережанській гімназії і в молодих роках був теж воротарем славної футбольної дружини „Лисоні" у Бережанах. Після закінчення середньої освіти Юрій Лаврівський навчався у львівській консерваторії співу і гри на скрипці у проф. Романа Любінецького. Потім почав педагогічну працю практикою у 10-ій львівській гімназії на протязі двох років, а згодом учителював у Грубешові, Томашові і Бережанах аж до вибуху війни в 1939 році.

Коли за першої московської окупації Галичини постає у Бережанах театр, Юрій Лаврівський, йдучи за покликом Мельпомени, входить у склад цього театру. В тому ж часі одружується з Іриною Пашківською, з якою опісля ділить театральну долю і недолю. Вміжчасі бережанський театр стає Театром Тернопільської области і там Лаврівський набрав сценічного досвіду, відзначившись партіями Назара в „Назарі Стодолі", Карася у „Запорожці за Дунаєм" і Виборного в „Наталці Полтавці".

Але надійшло літо 1941 року і нова війна. Подружжя Лаврівських опинилося у Львівському Оперному театрі, де Юрій виступав у драмі і опері („Тріюмф прокурора Дальського", „Тоска" та інші) та у радіо. Коли Зенон Тарнавський заснував театр малих форм „Веселий Львів", Лаврівський відійшов із Оперного театру, щоб присвятитися своїй стихії жанрового співу і став головною атракцією „Веселого Львова".

Незабутніми для всіх львов'ян стали його пісні до слів наших поетів — Сосюри, Рильського, Нижанківського, Курпіти, Софронова, Масляка і до музики молодих композиторів Коса (Анатольського), Євгена Козака, Курочки, Адаманова та інших. Його пісні — „Синій сад", „Я люблю тебе, мила", „Проліски", „Колядка", а особливо „Якби я мав чорнокнижника владу'' — вилетіли далеко поза „Веселий Львів" і відомо, що їх сьогодні, після 40 років, ще співають у Львові, хоч не знають, хто „вивів у люди" ці пісні.

На еміграцію подружжя Лаврівських виїхало весною 1944 року з „Веселим Львовом", і цей ансамбль виступав у вишкільних таборах Дивізії, а згодом у таборах наших робітників в Німеччині, не раз під бомбами.

Зараз по війні, на весні 1945 року постає „Камерна сценка" під проводом В. Шашаровського і мистецьким керівництвом Лаврівського. Ця група об'їжджала наші табори біженців і грала для американських вояків. Лаврівські осіли в Ашафенбургу, де постав таборовий театр в таборі „Ля Ґард" і де Лаврівські разом з Рудакевичами і Горняткевичами та іншими дали ряд вистав, а зокрема пам'ятну виставу „Ріка" Гальбе, якою захоплювалися німецькі актори з евакуйованого з Берліну театру. В тому ж часі Лаврівський давав свої концерти „веселольвівських" пісень по таборах при акомпаньяменті Богдана Перфецького.

В Америці подружжя Лаврівських поселюється у Баффало. Тут Лаврівський вів довгий час українську радіопрограму та організував співочий квартет „Трубадури з Ніягари", з яким Лаврівський об'їздив наші скупчення в ЗСА і Канаді. В Торонто вийшли в „Арці платівки з піснями Лаврівського і „Трубадурів". А коли на цьому континенті відновився „Веселий Львів" подружжя Лаврівських знову стало базою цієї групи, яка виступала в численних містах ЗСА і Канади з участю Б. Паздрія Лізи Чепіль, Пінота Рудакевича, Марії Лисяк та інших.

Вміжчасі у 25 річницю бою під Бродами постав організований місцевою станицею Братства I УД УНА хор „Бурлаки". З цим хором працював Лаврівський, як диригент і композитор, майже чвертьстоліття аж до своєї передчасної смерти. „Бурлаки" стали поважною мистецькою одиницею, давали концерти у різних місцевостях, видали в минулому році свою платівку.

А тим часом Лаврівський відновив свою участь в Об'єднанні Мистців Української Сцени (ОМУС), яке постало з ініціятиви В. Блавацького в 1946 році в Німеччині, і якого членом був Лаврівський від самого початку, займаючи різні пости після відновлення ОМУС - у ЗСА в 1971 році.

Надійшов 1979 рік, і „Бурлаки" вшанували свого диригента у його 70-ліття величавим бенкетом при великій участі громадянства Баффало і в присутності приятелів Юрія з різних околиць Америки і Канади.

Ще виступав Лаврівський на з'їзді ОМУС у Філядельфії в 1981 році восени, але це вже — лебедина пісня...

Ослаблений важкою операцією організм не витримав серцевого удару і після кількох днів важких терпінь у лічниці серце співака перестало битися вполудне 24-го червня, далеко від Бережан і Львова, де починав він свою унікальну кар'єру.

Знову великий здвиг громадянства міста, де прожив він більше 30 років; з'їжджаються друзі-актори, приятелі з ЗСА і Канади; знову промови, знову співають „Бурлаки" - але вже не „Многая літа", як два роки перед тим на ювілею — цим разом — це вже „Вічная Пам'ять" і „Видиш, брате мій" про ще одного журавля, що відлетів у вирій вічности...

Пам'ять про нього залишиться поміж нами, його приятелями, акторами мистцями, письменниками, спортовцями, як пам'ять про людину і мистця. А Великий Режисер хіба нагородить його за його трудолюбиве життя на цій землі.

Вістка про його відхід залетить і до Бережан і до Львова — до рідної землі, до якої не судилося йому повернутися, і неодна сльоза поллється ще у пам'ять того, що „мав чорнокнижника владу".

Олег Лисяк

Відзначення національної спадщини Америки

У неділю, 27-го червня ц.р..у Філядельфії відбулося відзначення національної спадщини Америки, в якому 24 національні групи, включно з українською національною групою, взяли активну участь.

На запрошення Кардинальської комісії зв'язків та місцевого душпастирства Управа Українського Конгресового Комітету—Української Громади Метрополітальної Філядельфії завчасу подали до відома українській громаді метрополітальної Філядельфії всіма засобами масової інформації і зв'язку, щоб українці взяли якнайчисленнішу участь.

Наші повідомлення проголосили двічі через радіо Марія Ганусей і також ,,Голос Мирян".

Всі отці парохи метрополітальної Філядельфії, українські католицькі й українські православні, одержали наще повідомлення з проханням заохотити вірних до чисельної участи.

Наша численна українська громада Філядельфії і околиці була гідно репрезентована найбільшою групою з усіх національних груп, чим доказала любов і прив'язання до нашої Церкви в Америці і до нашої Церкви страдниці на рідних землях. У поході-процесії наша група нараховувала понад 80 осіб, а вже в Катедрі долучилися інші, так що разом було понад 100 осіб.

У 2-ій год. по полудні оформився похід, в якому українська група зайняла п'яте місце. Першими йшли мадяри, за ними—поляки, вірмени, корейці, українці, ірлянці, еспанці, рутенці, португальці, американські індіяни, в'єтнамці, чорні, литовці. італійці, цигани, кроати, філіпінці, французи, німці, китайці, індійці, словаки, ливанці. Всі національні групи в національних строях з прапорами і хоругвами, співаючи релігійних пісень в своїх мовах, прямували до римо-католицької катедри свв. Петра і Павла.

Попереду нашої групи молоді дівчата, Галина Горацька і Рома Касіян, у вишиваних блюзочках, несли транспарант з написом: „Українці—українська група". За ними слідували три прапороносці—американський, папський і український. Прапороносці—Юрій Горацький, Данна Луців і Марко Луців. За ними Президія Українського Конгресового Комітету—української громади метрополітальної Філядельфії в особах: проф. д-ра Петра Стерча, голови, Романа Яроша, голови Комісії Зв'язків з Українською Католицькою Церквою, Петра Тарнавського—скарбника і д-ра Володимира Процюка, секретаря.

За ними йшли миряни, а з ними йшов о. Маріян Процик. У поході до катедри свв. Петра і Павла від 20-ої вул. і Пакрвею наша група співала релігійні песні, які приготовила, надрукувала і роздала нашій групі Ірина Ярош.

Голова Комісії Зв'язків з Українською Католицькою Церквою і голова Патріярхального Товариства, Відділ у Філядельфії, Роман Ярош постарався про брошурки п.з. „Де Черч аф де Мартирс" англійською мовою в кількості 200 примірників по зниженій ціні (вартість одного примірника 1 дол.) від УКУ—Філія у Філядельфії, а Нестор Сум, Ярош і Ярослав Ратич пороздавали їх безкоштовно національним групам. Це—ілюстрована брошюрка, видана чужинцями про нашу Церкву страдницю.

В 3-ій год. по полудні Кардинал Джан Крол з трьома єпископами різних національностей відслужив Св. Літургію етнічної спадщини. Владика Кир Роберт Москаль виголосив глибокозмістовну проповідь, згадуючи побут Святішого Отця Папи Івана Павла II у нашій українській катедрі, який сказав українською мовою ..Шануйте свою спадщину, свій обряд, свою мову і традицію". Владика Роберт Москаль відрізнявся від інших єпископів чудовою вишиваною архирейською ризою.

Душпастирі—о. митрат Зенон Злочовський, о. крилошанин Тома Бариляк і о. Михайло Пиріг сиділи на почесних місцях близько престолу.

У кінцевому слові кардинал Джан Крол висловив щиру подяку і признання Владиці Москалеві за таку глибокозмістовну проповідь, як теж подякував усім національним групам за численну участь у цьому щорічному відзначуванні національної спадщини. Він підкреслив, що Свята Церква вже понад сто років бореться завзято проти „перетоплюючого котла". Кардинальським благословенням він закінчив відзначення національної спадщини.

Душею і головним організатором нашої групи був голова Зв'язків з УКЦ при УКК-УГМФ, Інк., Роман Ярош.

За Управу УКК– УГМФ

д-р Володимир Процюк
секретар

Новий священик УПЦ

Андрій Партикевич, син Вячеслава й Ірини, замешкалий в Елк Ґров Вилледж, Ілліной, член парафії св. Андрія в Адісон, Ілл., був висвячений на священики Української Православної Церкви Блаженнішим Митрополитом Мстиславом в сослужінні Архиєпископа Марка в Бавнд Бруку, Н.Дж., у неділю, 16-го травня ц.р.

Отець Андрій Партикевич

Свячення відбулися під час величавого торжества, з нагоди відзначення 84-их роковин народження та 40-річчя хіротонії єпископського служіння Митрополита Мстислава, в Церкві-Пам'ятнику св. Андрія Первозванного.

Отець Андрій Партикевич народився 26-го жовтня 1958 року в Чикаґо. Початкову й середню школу закінчив в місті Елк Ґров Вилледж. Школу Українознавства закінчив в Палатайні. Там належав до молодечої організації СУМ та був учасником багатьох таборів та з'їздів сумівської молоді.

Від самих початків заснування парафії св. Андрія був прислужащим хлопцем та членом Ліґи Молоді. Він був близько пов'язаний із о. О.Куликом, який давав йому знання про православну Церкву, вчив обрядів та заохочував стати священиком. Цілий час о. Андрій активно допомагав в розбудові парафії св. Андрія.

Від 1976 до 1980 років навчався в університеті Ратґерс, а рівночасно був студентом Української Православної Семінарії в Бавнд Бруку. Два роки він студіював в університеті Чикаґо, здобувши ступінь маґістра з історії. Учителював в американській середній школі та вчив релігії в школі українознавства в Палатайні.

4-го квітня ц.р. о. Андрій був рукоположений в дияконни Блаженнішим Митрополитом Мстиславом в церкві св. Андрія в Адісоні, Ілл., де парохом є о. Анатолій Ситник. Отець ієромонах Андрій Партикевич мав свою першу Службу Божу в неділю, 23-го травня ц.р. в своїй парафіяльній церкві св. Андрія. Раділи з цієї великої хвилини парафіяни та численні гості, які прибули привітати новопоставленого ієрея.

Парафіяльна Рада, прицерковні організації, мистецькі одиниці, отці д-р Мірчук, О.Кулик, А.Ситник, М.Бутринський, представники СУМ-у, Сестриці з парафії свв. Володимира і Ольги, представник Самопомочі—щиро привітали о. Андрія під час бенкету в його честь, який справило Сестрицтво св. Софії.

Отець ієромонах Андрій призначений тепер до причету святині Церкви—Пам'ятника в Савт Бавнд Бруку. Отець Андрій має двох братів, Михайла, котрий кінчає університет в Іллиной, і Григорія—в четвертому році середньої школи.

Отець Андрій і його родина є членами 301-го Відділу УНС при парафії св. Андрія

Надія Ґоляш

Українські Дні в Люрді

Бані нової церкви у Люрді.

У суботу, 28-го серпня 1982 року, відбудеться урочисте посвячення новозбудованої української церкви „Непорочної Діви Марії" в Люрді. Релігійно-національні імпрези триватимуть п'ять днів, включаючи паломництво до чудотворної Ґроти, в якій „Люрдська Пані" у 1858 році 18 разів з'явилася убогій дівчині Бернадеті Субіру.

Здвигнення цієї церкви в українсько-візантійському стилі, проєкту інж. арх. П. Німцева, є гордістю всієї нашої української спільноти. З усіх сторін світу прийдуть українські паломники, щоб торжественно відзначити цю подію, а також при цій нагоді започаткувати у Франції святкування тисячоліття хрищення Руси-України.

Запрошені представники французької преси, радіомовлення та телевізії, щоб правильно насвітлити цю нашу подію та інтерпретувати її в аспекті національно-українських інтересів. Після релігійних святкувань відбудуться різнорідні мистецькі імпрези.

Будьмо горді, що нашою жертвенною працею ми здвигнули Український Національний-Релігійний Центр у Люрді, як тисячолітній дарунок нашій батьківщині Русі-Україні. З нагоди цього великого історичного досягнення висловім заслужене признання та належну оцінку Комітетові реалізації цього високошляхетного пляну, та його голові неструдженому, всеціло відданому Богові та Україні лицареві, поетові-священикові о. В.Приймі.

Як вияв нашої любови до Цариці України Пречистої Діви Марії, з нашими ґратуляціями залучім щедру пожертву-цеголку на Український Національний Центр у Люрді.

Бажаючим вислати свої щедрі пожертви подаємо такі адреси:

Франція:

L'Abbe Pryjma Wasyl, 27, rue Adolphe-Coll boite Postale 3168 31027, Toulouse Cedex c.c.p. 613-26A, Toulouse, France.

Америка:

Selfreliance Federal Credit Union, 2351 W. Chicago Avenue, Chicago, Illinois 60622, c/o Rev. Wasyl Pryjma Account No. 20863, USA.

Канада:

St. Mary's (Toronto) Credit Union Ltd., 278 Bathurst Street, Toronto, Ont. M51 283 c/o Rev. Wasyl Pryjma, Canada.

Михайло Орлич

Посвячення площі під будову книгарні в Едмонтоні

Стоять (зліва): д-р С.М. Суховерський, Леся Фарбей-Івасюк, міністер Василь Дячук і Марія Лобай

В околицях Едмонтону закладено Форт Едмонтон Парк для збереження історичних будов Едмонтону. Д-р Манолій Лупул дослідив, що українці були перші що заснували книгарню в Едмонтоні — Українську Книгарню. Цю справу було представлено Форт-Едмонтонській Історичній Фундації, яка погодилася на проєкт і призначила у Форт Едмонтон Парку відповідну площу, під умовою відбудови цієї книгарні, яка повинна бути такою, як вона була на самих початках. Альбертський уряд погодився половину вартости будови книгарні сплатити, а другу половину повинно зібрати українське громадянство. Вся вартість цієї відбудови становитиме понад 200,000 дол. У справі будови цієї історичної книгарні було створено спеціяльний комітет з 21 особи під головуванням Марії Лобай.

Історія Української Книгарні є така: в жовтні 1912 року Михайло Фербей відкрив Українську Книгарню в Едмонтоні при 10234-96 вулиці, а рік пізніше передав її братові Дмитрові та його дружині Марії Фербей. У тих й пізніших часах ця крамниця відігравала дуже важливу ролю для Едмонтону і всієї провінції Альберти в культурно—освітніх справах українців.

Тепер вже зібрано 116,000 дол. на будову цієї книгарні. Унеділю, 6-го червня ц.р., о 3-ій годині по полудні відбулось урочисте посвячення площі під будову, яке було розпочато відспіванням канадського славня. М.Лобай відкрила цю важливу церемонію, коротко розповіла історію книгарні та працю Комітету будови книгарні й покликала почесну президію з осіб—д-р І.Дікур, судця вищого суду в Едмонтоні, В.Дячук, міністер Альбертського провінційного уряду; П.Саварин, канцлер Альбертського університету; Ґеррі Кембел, голова Форт Едмонтон Історичної Фундації; Джеррі Врайт, заступник посадника Едмонтону; д-р М.Суховерський, голова Провінційної Управи КУК і член Комітету будови книгарні; д-р М.Снігурович, голова Едмонтонського відділу КУК; інж. В.Кунда, попередній голова Провінційної Ради КУК; адв. Р.Саовдовник, попередній голова Товариства Українських Професіоналістів і член Комітету будови української книгарні, та Леся Івасюк, членкиня Комітету будови.

Митрофорний прот. Д. Лучак, настоятель Українського православного собору св. Івана Хрестителя та о. І. Кратко, парох української католицької церкви Чесного Хреста, під спів хору собору св. Івана Хрестителя, диригентка Леся Чумер, дякував Андрій Мельничук, довершили посвячення площі.

До промов були покликані: д-р М.Суховерський, голова Провінційної Управи КУК Альберти і член Комітету будови книгарні, який був головним промотором в Комітеті будови по збірці грошей. В своєму слові він звернув увагу на велике значення будови цієї книгарні, як історичної вартости для майбутніх поколінь.

Ґеррі Кембел, голова історичної фундації в Форт Едмонтон Парк, висловив велике признання українцям, що своїм завзяттям і грошовими пожертвами так поважно поставилися до цієї справи—будови історичного значення.

Алдерман Джеррі Врайт висловив найщиріші признання українцям у справі будови книгарні.

В.Дячук, міністер Альбертської леґіслятури, в імені Альбертського уряду висловив українцям, КУК і ТУП признання за виконану велику працю у справі будови історичної книгарні. Всі промови були змістовні та засвідчували признання українцям у справі будови книгарні.

Після промов міністер В.Дячук і Леся Івасюк, найстарша дочка Дмитра і Марії Фербеїв, позолоченою лопатою прокопали першу скибу землі під будову.

Промови і вся церемонія посвячення площі відбувались під гучні оплески учасників, а їх було багато, не дивлячись на не зовсім приятливу погоду. Серед присутніх була майже вся ближча й дальша родина Фербеїв, основоположників цієї історичної книгарні.

Марія Лобай, закриваючи програму, підкреслила, що закінчення будови книгарні намічено на липень наступного 1983 року, коли студенти всього світу будуть відбувати свої змагання „Універсіяда" в Едмонтоні. Вона закликала присутніх продовжувати грошові пожертви на будову, які є звільнені від доходового податку. Грошові пожертви слід надсилати голові Комітету будови книгарні, членам цього комітету й членам КУК чи Т-ва Українських Професіоналістів.

Належить з притиском зазначити, що Українська Книгарня в Едмонтоні існує до цього часу під власністю Богдана Мельничука й дружини Наталки (з дому Фербей), при 10215-97 вулиці, Едмонтон, Альберта. До речі, в цій теперішній книгарні є багато старинних рідкісних друків, яких навіть в окремих бібліотеках неможливо дістати, а також всі нові видання, котрі появляються на книжковому ринку і книгарня видає каталог книжок, які знаходяться на складі.

Церемонія посвячення площі під будову книгарні відбулася святочно й урочисто й назавжди лишиться у пам'яті багатьох. Того дня, на окремих телевізійних станціях в Едмонтоні висвітлювалась ця подія, а також були згадки в англомовній пресі.

К.Т-ко

У розшуках...

(Продовження зі стор. 2)

сильнішим політичним фактором в СССР, поза Росією, є Україна. Вона є більша, ніж Польща, як щодо населення, так і економіки, в її склад входять найбагатші частини агрикультури, індустрії та природних ресурсів. На думку автора брошури, — Польща й Україна разом творять основу комбінації факторів сили, яка може невтралізувати совєтські політичні цілі в Европі, а то й в світі. У зв'язку з тим ЗСА повинні підтримувати національні прагнення поневолених Москвою народів, спираючись головно на два найсильніші політичні фактори в рамах совєтського імперіялізму: Україну й Польщу.

При тому Б. Локетек у своїй брошурі звертає увагу політичним колам Америки на той факт, що сучасна совєтська міжнародна політика, сперша на елементах збройної сили є продовженням давньої російської політики, як і продовженням давньої русифікаційної політики є сучасне творення „радянського" народу в СССР. Цілий один розділ він присвячує українській боротьбі за незалежність, починаючи з часів проголошення самостійної України 1917 року, почерез боротьбу армії УНР під проводом Симона Петлюри (при тому він також згадує і про невдалу спробу польсько-українського альянсу в тих часах), аж по революційно-визвольну боротьбу українців під час Другої світової війни (УПА та проголошення незалежности 30-го червня) і в повоєнний час в СССР. Це, як він стверджує, є доказом незмінних прагнень українців до самостійности.

Розглядаючи сучасну ситуацію в Польщі і прагнення поляків довести до демократизації своєї країни,— Локетек вказує на песимістичні перспективи у зв'язку з посереднім чи безпосереднім вмішуванням Москви у внутрішні справи Польщі. Події, що проходили в окремих країнах совєтського бльоку доказують неможливість звільнення й здобуття самостійности без спільних дій усіх народів, зокрема без спільної дії Польщі та України, як основних факторів. У зв'язку з тим В. Локетек пропонує американцям підтримувати польсько-українську співпрацю, яка знаходить жвавий відгомін серед української та польської громадськости, і то, як на чужині, так і в Україні та в Польщі.

Виявами цієї співпраці В. Локетек уважає польсько-українські наукові конференції, які відбулися в Канаді та в НФР (Мюнхен), як і діяльність польсько-українських товариств. Дальшим поглибленням цієї співпраці може бути заплановане зорганізування польсько-української політичної конференції. Як нам відомо, така конференція мала б відбутися 1983 року в Вашінґтоні в приміщеннях Конґресу і її наради могли б бути дальшим поважним вкладом у розроблення політичної концепції, яка ставить на підтримку національно-визвольних рухів в рамах совєтської імперії. Згадана вже нами організація Western Goals прихильно поставилася до такої конференції і навіть запропонувала своє спонзорство.

Звичайно, все це перші кроки у напрямі мобілізації американської громадськости, зокрема політичних перспектив. Невідомо, який вплив матимуть усі ці заходи на офіційну американську політику. В кожному разі українські політичні кола в ЗСА повинні докладати усіх своїх зусиль для популяризації концепції політичного визволення народів серед американських політичних кіл.

На Вечорі...

(Продовження зі стор. 2)

новагу і впаде в болото! Так хвилююся, ніби сама йду з нею вузькою стежкою...

Недалеко, на роздоріжжі, росте стара верба. Вся окутана жовто-зеленим пухом. Віщує, що, не зважаючи на безліч снігу по ровах, весна переможно наступає. Аби жінка дійшла тільки до тої верби, — думаю,— за нею вже стежка йде вгору, ширша і краще підсохла. Ще малий шматок, ще кілька кроків, вже близько...близенько... А тут щораз вужча стежинка, вже і пліт кінчається, і ще калюжа розлилася перед самим роздоріжжям. Мені заперло дух. Чи дійде щасливо?

Обережно, нога за ногою, жінка доходить до роздоріжжя і, затримавшися хвилину, хоче перескочити калюжу... Так, так!.. Уже перескочила калюжу і всією силою обняла руками вербу.

— Ой, слава Богу! — кричу крізь сон і буджуся, облита потом...

— Що з тобою? Що тобі снилося, що так кричиш? Ми всі побудилися.

— Ну, нічого страшного... то так з радости, що жінка щасливо дійшла до верби.

— До якої верби? Яка жінка?

— Та до тої старої, кучерявої, що росте на роздоріжжі... — І я розповіла свій сон.

* * *

Прийшла пошта... Леся Лисак не дійшла до старої верби, щоб перейти на суху стежку. Невблаганна смерть забрала її від нас приятелів і приклонників її таланту.

Про нові...

(Продовження зі стор. 2)

України, де вони творили тоді свій оригінальний стиль першої повоєнної епохи підпольської Галичини, вони тут на еміграції продовжують цей стиль, цінуючи все те, що з тим стилем пов'язане. Може тому то автора теж скортіло, так в першій як тепер у другій книжці, вставити поміж сторінки книжки окремі образки — з нашого, головно, сільського побуту, який ми, покидаючи Край, залишили за собою".

Звичайно, в рецензіях наводиться уривки з творів, а при гуморесках треба б подати цілу гумореску, але на це не має місця, тому я обмежуся до того, що подам тільки назви деяких гуморесок. Ось вони: „Єк з Ивана зробився Джан", „Образи не гарбузи", „Висока політика", „Здивізія аби здорова", „Що звірі говорили", „Єк вібухла Україна", „Український спелінг", „Високо і низько підперезані", „Шануючи ваше черево", „О носах і носягах", „Єк грати в карти", „Тіятри", „Колєдою зачели – колєдою кінчимо"...

Віримо, що ніхто не буде нарікати після того, як прочитає книжку „На хлопський розум Гриця Зозулі".

Автор присвятив цю книжку своїй дружині Марії і добре зробив, бо звичайно жінки письменників мають більше клопоту в хаті, як дружини тих чоловіків, які працюють поза рідною хатою.

ПІСЛЯ СКАНДАЛІВ ІЗ ПОБУДОВОЮ каналізації на Лонґ Айленді, Н. Й., тепер подібна історія повторяється в стейті Ню Джерзі. Стейтова комісія для досліджень ствердила, що велика частина відповідальних за каналізацію це „аматори", які працюють на тих постах завдяки своїм політичним зв'язкам. У тій ділянці комісія знайшла докази великого хабарництва і [illegible]бальства, які коштують мешканців Ню Джерзі мільйони доларів у податках.

НЕПОРОЗУМІННЯ ЩОДО ЗАПЛАТИ АВТОРАМ п'єс на Бродвею в Ню Йорку закінчуються тепер у суді. Президент Товаристава театрів і режисерів в Ню Йорку, Ричард Барр, вніс прохання, щоби закінчити умову щодо мінімальної заплати драматургам, лібретистам і композиторам, яка триває вже 41 рік і досі не була змінена. Продуценти п'єс доказують, що умова є причиною економісчної кризи на Бродвею, зате драматурги доказують, що вони є одинокими, які не змінили своїх грошових домагань на протязі тих років.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

НІНА ЯРИНЮК, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., померла 22-го березня 1982 року на 52-му році життя. Нар. в 1930 році на Волині, Україна. Членом УНС стала в 1950 році. Залишила в смутку мужа Івана, батьків Михайла і Дарію Крохмаль і сестру Соню з родиною. Похорон відбувся 25-го березня 1982 року на Вудлови Семетері в Дітройті, Міч.

Вічна Їй Пам'ять!
Василь Семків, секр.

ЙОСИФ ХОМА, член УНС Відд. 54-го Т-ва „Укр. Січ" в Валлінґфорді, Конн., помер 30-го січня 1982 року на 96-му році життя. Нар. в жовтні 1890 р. в Західній Україні. Членом УНС став в 1950 році. Залишив у смутку сина Платона з родиною і доньку Любу Мельник з родиною. Похорон відбувся 1-го лютого 1982 року на цвинтарі св. Лаврентія в Вест Гейвені, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Добчанський, секр.

АННА ЗДОР, член УНС Відд. 320-го Бр. Пресвятої Тройці в Балтиморі, Мд., померла 5-го травня 1982 року на 72-му р. життя. Нар. 1910 року в повіті Сянок, Зах. Україна. Членом УНС стала в 1971 році. Залишила в смутку сина Миколу і трьох внуків. Похорон відбувся 10-го травня 1982 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Іван Малко, секр.

СТЕФАН ЮРЧИНСЬКИЙ, член УНС Відд. 203-го в Ню Йорку, Н.Й., помер 8-го травня 1982 року на 77-му році життя. Нар. 25-го березня 1905 року в Помонятах, пов. Рогатин, Зах. Україна. Членом УНС став в 1948 році. Залишив у смутку дружину Надію, сина Ігоря з дружиною Марією і чотирьох внуків. Похорон відбувся 11-го травня 1982 року на цвинтарі Св. Марії в Трентоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ПЕТРО ЛИТВИН, член УНС Відд. 353-го Т-ва „Запорозька Січ" в Ню Бренсвік, Н.Дж., помер 17-го травня 1982 року на 69-му році життя. Нар. 1913 року в Токах, Зах. Україна. Залишив у смутку дружину Анастазію та дочку Анну. Похорон відбувся 22-го травня 1982 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Дарія Оріховська, секр.

СОФІЯ МЕДВІДЬ, член УНС Відд. 336 Т-ва „Сокіл" в Клівленді, Огайо, померла на 84-му році життя. Нар. 1898 року в. с. Явірник, Зах. Україна. Членом УНС стала в 1923 році. Залишила в смутку доньок: Осипу, Олену і Марію; сімох внуків і 3-ох правнуків. Похорон відбувся 26-го травня 1982 р. на цвинтарі „Бруклин Гайтс" в Бруклин Гайтс, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Володимир Стригун, секр.

ОЛЕКСАНДЕР ПАВЛІВ, член УНС Відд. 25-го Т-ва „Свобода" в Джерзі Сиги, Н. Дж., помер 23-го травня 1982 року на 84-му році життя. Нар. 1898 року в Україні. Членом УНС став в 1957 році. Залишив у смутку дружину Надію, синів Сергія і Бориса і дочку Ніну, сім внуків і одного правнука. Похорон відбувся 25-го травня 1982 року на „Вудлови Семетері" в Лейквуд, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки

НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів в тій справі не будеться відписувати.

ЗМІНИ ЦІН ЗА ОГОЛОШЕННЯ

у щоденнику „Свобода" та у "Ukrainian Weekly"

З уваги на підвишку поштової оплати (понад 100%) за висилку „Свободи" та „Українського Тижневика", як також поважний зріст цін паперу та інших друкарських матеріялів, Адміністрація „Свободи" є ЗМУШЕНА піднести ціни оголошень, які обов'язуватимуть з днем 1-го квітня 1982 р., а саме:

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1 інч через одну шпальту — за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки	$ 6.00
1 інч через одну шпальту — за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. д.)	$10.00
Оголошення на 8 шпальт, без огляду на їх зміст по за кожний інч.	$10.00

Якщо до оголошення включається знімку — коштуватиме додатково:

Фоторепродукція на одну шпальту	$ 8.00
Фоторепродукція на дві шпальти	$10.00
Фоторепродукція на три шпальти	$12.00

Оголошення на чергове число мусить вплинути до Адміністрації 2 дні перед появою числа.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТИЖНЕВИКУ UKRAINIAN WEEKLY (НЕДІЛЬНЕ ВИДАННЯ)

1 інч через одну шпальту — за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки	$ 6.00
1 інч через одну шпальту — за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів, і т. д.)	$10.00

Оголошення на чергове, недільне видання, мусить вплинути до Адміністрації до ПОНЕДІЛКА.

Телефонічно оголошень НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ, тільки у наглих випадках.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи" ☐ „Українського Тижневика" ☐ „Веселки" ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ____________

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

На зміну адреси проситься ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.